

דף הבית < ילדים < ספרי ילדים

ספרי ילדים: הצצה קסומה לתרבות האתיופית

יום שלישי 21 באפריל 2015 07:50 מאת: מור דבורקין-פולגמן, עכבר העיר

הספר "ירוס הולכת לירוסלם" נותן טעימה מוצלחת מסיפור העלייה האתיופית, דרך עיניה של ילדה שעלתה לישראל עם משפחתה. התוצאה הרפתקנית ועשירה בפנינים מהתרבות הרחוקה

עוד מעט, עוד קצת
(כריכת הספר)

אתה לא ישראלי עד שצוחקים עליך. בדיחות עדתיות והומור עוקצני על הבאים לארץ מהווים חלק מ"שרשרת החיוול" לישראליות כבר עשורים רבים. אורי זהר ואריק איינשטיין אמרו את זה קודם במערכון העולים הידוע, שבו גרישה ומישה, מיצי ופריצי, מריומה, אלבר, וולאדק ושווילי צעקו, התגזענו וצחקו זה על זה, אבל בסופו של דבר עשו את זה יחד.

« חדש על המדף: מור דבורקין-פולגמן ממליצה על ספרי ילדים »

במישור אחר, גם ספרי ילדים העוסקים בסיפורי עלייתן של העדות השונות הם ממבשריה הראשונים של הקליטה בישראל, או לפחות של ראשית נכחותן בזירה התרבותית שלה. "סופה בין הדקלים" ו"פחונים וחלומות" של סמי מיכאל העוסקים בעלייתם של יהודי עיראק, "אל מקום חדש" מאת דורית אורגד העוסק בקשייהם של עולי מרוקו בעיירת פיתוח דרומית, "המצחיקה עם העגלים" בו מספרת יעל רזמן על תלאותיהם של עולי ברית המועצות ועוד ועוד. כולם נותנים תוקף למקומה של עדה זו או אחרת במרחב

התרבותי הישראלי, כאשר לעיתים הכותב הוא בן העדה ולעיתים מי שיש לו נגיעה כזו או אחרת להוויה בארץ. לרוב מופיעים ספרים אלו כאשר העדה כבר הולידה בארץ לפחות דור "צבר" אחד, ועונים על צורך כפול: להעביר את מורשת סיפור עלייתה וקליטתה לדור שמולד כאן, וכן להופכו לחלק מהמנף התרבותי והתודעתי של כלל ילדי ישראל.

כל עדה והסיפורים שלה. ירוס הולכת לירוסלם (כריכת הספר)

ספרה של בת-עמי מלניק "ירוס הולכת לירוסלם" משרת היטב מטרה כפולה זו. הספר, העוסק במסע עלייתם הקשה והמסוכן של יהודי אתיופיה בשנות השמונים והתשעים, נכתב בהשראת סיפוריהם של עולי אתיופיה תושבי בית שמש, אותם הכירה מלניק במסגרת עבודתה כמתעדת סיפורי חיים. הסיפור מובא דרך עיניה של ירוס - ילדה העושה את הדרך עם בני משפחתה. ירוס מגוללת בפני הקורא הצעיר, באופן מרתק, מותח ומרגש, את החלום רב הדורות של בני העדה להגיע לארץ ישראל, את היציאה לדרך באישון לילה, את תלאות הדרך והסכנות הרבות שחוו (רעב וצמא, שודדי דרכים והפחד להתגלות על ידי הצבא הסודני או להאבד במדבר) וכן את המפגש הראשון עם בני אדם לבנים שהם גם חיילים יהודים ואת ההגעה המרגשת לארץ.

מלבד תיאור המסע והכמיהה לארץ, מביא הספר טעימה מוצלחת מתרבותה של העדה האתיופית דרך שימוש בפתגמים, שירים וביטויים מהווים חיה, כשהם כתובים הן באותיות אמהריות והן בעבריות ופירושיהם בצידי. כך נחשף הקורא הצעיר לא רק לסיפור מסעם של יהודי אתיופיה, אלא גם למטען התרבותי והרוחני שהביאו עמם לאחר שנים ארוכות של געגוע ותפילה לציון. גם איוריה הנפלאים של מורן יוגב מוסיפים עוד נדבך תרבותי, בזכות השימוש שנעשה בהם בצבעים האופייניים לאומנות אפריקאית וסגנון ציור המזכיר טכניקות של פיסול וחיכוך עץ המשמשות בה גם כן. גם השימוש במוטיב האיור החוזר של החסידה, הנזכרת באחד משירי הכמיהה לירושלים של העדה, מוסיף תוכן רב והופך את האיור לשווה ערך לטקסט בהעברת מורשתה התרבותית.

מוטיב איורי חזר של חסידות. ירוס הולכת לירושלים (מתוך הספר)

זהו ספר הילדים הראשון של הוצאת הספרים "דרור לנפש", השייכת לתנועת "דרור-ישראל" (תנועת האם של "הנוער העובד") ופועלת ללא כוונת רווח. ההוצאה בוחרת את ספריה מתוך שיקולים של קידום והרחבת השיח התרבותי בישראל, תוך מתן מקום לקולן של אוכלוסיות הנשמעות בו פחות, דוגמת העדה האתיופית. אם "ירוס הולכת לירוסלם" מסמן את הכיוון התוכני והסגנוני אליו הולכת ההוצאה בבחירת ספרי הילדים שלה, הרי ששוה להמשיך ולעקוב אחרי פועלה בתחום.

"ירוס הולכת לירוסלם", מאת בת-עמי מלניק, איירה מורן יוגב, הוצאת דרור לנפש, 50 שקלים